

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 24/09-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. februára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť H. M., P., zastúpenej advokátkou JUDr. J. K., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 155/2007 zo 14. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť H. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 28. januára 2008 doručené podanie H. M., P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. J. K., P., označené ako „*Podnet na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky podľa čl. 130 ods. 1) písm. h) Ústavy Slovenskej republiky v nadväznosti na § 18 ods. 1) písm. g) a ods. 2) zák. č. 38/1993 Z. z. v platnom znení*“. Vzhľadom na obsah

podania ho ústavný súd posudzoval ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Z obsahu sťažnosti vyplynulo:

Sťažovateľka bola v postavení žalobkyne účastníčkou konania vedeného na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 13 C 10/2002 o nahradenie prejavu vôle žalovaného - L., š. p. (ďalej len „žalovaný“), tak, že žalovaný ako predávajúci uzatvára so žalobkyňou kúpnu zmluvu, ktorou na žalobkyňu prevedie vlastnícke právo k nehnuteľnosti - bytu nachádzajúcemu sa v katastrálnom území S. v obytnom dome súpisné číslo 979 pod č. 1 na..., ktorý je postavený na parcele č. 183. Sťažovateľka odvodzuje povinnosť žalovaného previesť do jej vlastníctva sporný byt v rodinnom dome patriacom žalovanému z príslušných ustanovení zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej aj „zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov“ alebo „zákon č. 182/1993 Z. z.“) v prípade, že žiadosť o prevod bytu bola podaná do 1. augusta 1995. Sťažovateľka podala 18. mája 1991 právnomu predchodcovi žalovaného písomnú žiadosť o prevod predmetného bytu do jej vlastníctva. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 13 C 10/2002 z 2. februára 2005 žalobu sťažovateľky zamietol a zaviazal ju nahradiť žalovanému trovy konania. Na základe odvolania sťažovateľky Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 17 Co 232/2005 zo 14. septembra 2005 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne rozsudkom okresného súdu sp. zn. 13 C 10/2002 z 12. apríla 2007 bola žaloba sťažovateľky opäť zamietnutá a sťažovateľka bola zaviazaná nahradiť žalovanému trovy konania. Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľka podala žalovanému písomnú žiadosť o prevod bytu do jej vlastníctva predčasne 18. mája 1991, pričom ju mohla podať až v lehote od 1. septembra 1993 do 31. júla 1995, čo neurobila. Sťažovateľka sa proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolala.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 17 Co 155/2007 zo 14. novembra 2007 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil. Výrok rozsudku súdu prvého stupňa krajský súd zmenil tak, že žalovanému náhradu trov prvostupňového konania nepriznal. Rovnako žalovanému nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd v podrobnom

odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku uviedol, že zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov z 8. júla 1993 nadobudol účinnosť 1. septembra 1993. V znení účinnom do novelizácie zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, ktorá bola vykonaná zákonom č. 151/1995 Z. z. účinným od 1. augusta 1995, zákonodarca v § 1 ods. 2 vyjadril úmysel umožniť predaj bytov aj v rodinných domoch, ktoré neboli vo vlastníctve fyzických osôb. Teda zákonná úprava platná do 31. júla 1995 umožňovala a ukladala povinnosť predať byty v rodinných domoch, ktoré boli aj vo vlastníctve štátu s právom hospodárenia štátnych podnikov. Až účinnosťou zákona č. 151/1995 Z. z., teda dňom 1. augusta 1995, došlo k zmene ustanovení § 1 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení zákona č. 151/1995 Z. z. tak, že prevod rodinných domov a bytov v nich, a to aj vo vlastníctve právnických osôb, sa už neriadi týmto zákonom. V čase podania žiadosti sťažovateľky z 18. mája 1991 o prevod predmetného bytu zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov neexistoval. Preto sa krajský súd stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že žiadosť sťažovateľky z 18. mája 1991 nepovažoval za relevantnú. Žalovaný podľa názoru krajského súdu návrh sťažovateľky na odpredaj bytu nikdy neakceptoval a z právnej úpravy účinnej do 31. augusta 1993 žalovanému nevyplývala povinnosť predať byt. Takáto povinnosť vznikla až účinnosťou zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov od 1. septembra 1993.

Nad rámec už uvedenej argumentácie odvolacieho súdu sa krajský súd stotožnil s obranou žalovaného, ktorý pre prípad, že žiadosť sťažovateľky z 18. mája 1991 by okresný súd považoval za žiadosť podľa zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení účinnom do 1. augusta 1995, uviedol, že nárok sťažovateľky treba považovať za premlčaný vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku premlčania. Ak by totiž žiadosť sťažovateľky z 18. mája 1991 mala byť akceptovaná žalovaným ako žiadosť podľa zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzhľadom na dvojročnú lehotu upravenú v § 29 ods. 2 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov účinnom do 1. augusta 1995, žalovaný by mal povinnosť uzavrieť so sťažovateľkou zmluvu do dvoch rokov odo dňa, keď požiadala o prevod vlastníctva bytu. Dvojročná lehota v zmysle citovaného zákonného ustanovenia by uplynula 1. septembra 1995. Nárok na uzavretie zmluvy o odpredaji bytu vyplývajúci pre nájomcu zo zákona

o vlastníctve bytov a nebytových priestorov je majetkovým právom, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe upravenej v § 101 Občianskeho zákonníka. Keďže právo sťažovateľky na odpredaj bytu mohlo byť uplatnené len od účinnosti zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, t. j. 1. septembra 1993, premlčacia doba uplynula 1. septembra 1998.

Sťažovateľka namieta, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 Co 155/2007 zo 14. novembra 2007 boli porušené jej práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že *„výklad právneho predpisu - zák. č. 182/1993 Z. z. nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základných práv. Medzera v právnej úprave nemôže mať za následok porušenie základného práva garantovaného v Ústave Slovenskej republiky. V takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo nielenže neporušoval, ale naopak garantoval.*

Konajúci krajský súd pri rozhodovaní vo veci vychádzal z nesprávneho právneho názoru Okresného súdu v Banskej Bystrici prezentovaného v rozsudku, ktorým bolo vyslovené, že ak sťažovateľka nepodala ďalšiu písomnú žiadosť po účinnosti zákona č. 182/1993 Z. z., nemal žalovaný povinnosť previesť byt do jej vlastníctva.

Žiadosť sťažovateľky zo dňa 18. 5. 1991 nepovažoval za žiadosť podanú podľa zák. č. 182/1993 Z. z.

Takto prezentovaný výklad je nesprávny a nespravodlivý do tej miery, že spôsobil odňatie práva na majetok sťažovateľke.“

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1) základné právo podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1) Dodatkového protokolu k dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 155/2007 zo dňa 14. 11. 2007, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 C 10/2002 zo dňa 12. 4. 2007 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo;

2) *zrušuje rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 155/2007 zo dňa 14. 11. 2007 a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici, aby v nej znovu konal a rozhodol;*

3) *Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia do 15 dní od právoplatnosti nálezu.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd rozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenom návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri

predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva a slobody, reálnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti sťažovateľky považoval za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov konania (čl. 46 až čl. 51 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad a použitie zákonov neporušujú uvedené ústavnoprávne princípy alebo základné práva a slobody (II. ÚS 54/02).

Ústavný súd v súlade so svojím ústavným postavením na základe obsahu sťažnosti a priloženej dokumentácie predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta

porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Za súčasť stabilizovanej judikatúry ústavného súdu treba považovať aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy a tiež právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu by bolo teda možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (napr. II. ÚS 78/05, alebo IV. ÚS 326/07).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu samostatne, t. j. bez toho, aby namietala porušenie niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením, čo v kontexte s uvedeným právnym názorom zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Navyše ústavný súd po preskúmaní namietaného rozhodnutia krajského súdu dospel k záveru, že je primeraným spôsobom odôvodnené, pričom právne názory, na ktorých je založené, nemožno hodnotiť ani ako arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje,

nemôže sama osebe viesť k záveru o ich zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Krajský súd presvedčivo odôvodnil svoje rozhodnutie. Zásadnou otázkou v konaní bolo, či písomnú žiadosť sťažovateľky o prevod predmetného bytu do jej vlastníctva z 18. mája 1991 možno považovať za žiadosť podľa zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení účinnom do 31. júla 1995, teda do nadobudnutia účinnosti zákona č. 151/1995 Z. z. Krajský súd náležite odôvodnil, ako vyplýva z už uvedeného, prečo žiadosť sťažovateľky z 18. mája 1991 nepovažoval za žiadosť podanú podľa zákona č. 182/1993 Z. z. Navyše treba uviesť, že ak by aj odpoveď na zásadnú otázku - účinky žiadosti sťažovateľky z 18. mája 1991 bola iná, ako to ustálil krajský súd, a teda žiadosť sťažovateľky o prevod predmetného bytu do jej vlastníctva z 18. mája 1991 by sa mala považovať za žiadosť podľa zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení účinnom do 31. júla 1995, vysporiadal sa krajský súd aj s touto eventualitou, keď skonštatoval a podrobne odôvodnil, že nárok sťažovateľky by bol v takomto prípade vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku premlčania premlčaný, keďže sťažovateľka podala žalobu o nahradenie prejavu vôle na okresnom súde až v roku 2001.

Ústavný súd z uvedených dôvodov uzavrel, že namietané rozhodnutie krajského súdu neobsahuje také skutočnosti, ktoré by signalizovali porušenie označených základných práv, a pri posúdení namietaného rozhodnutia nemožno dospieť k záveru, že je zjavne nedôvodné alebo arbitrárne.

Vzhľadom na tieto skutočnosti a závery ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Za týchto okolností už bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky, keďže ústavný súd odmietol sťažnosť v celom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2009